

**LIKUNNANOPETTAJIEN KOKEMUKSIA AMMATILLISEN KOULUTUKSEN TUT-
KINNON PERUSTEIDEN MUUTOKSESTA SYKSYLLÄ 2015**

”Selällään ollaan”

Pasi Tahvanainen

Liikuntapedagogiikan

pro gradu -tutkielma

Kevät 2016

Liikuntakasvatuksen laitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Tahvanainen, P. 2016 Liikunnanopettajien kokemuksia ammatillisen koulutuksen tutkinnon perusteiden muutoksesta syksyllä 2015: ”Selällään ollaan”. Liikuntakasvatuksen laitos, Jyväskylän yliopistosto, Liikuntapedagogiikan pro gradu – tutkielma, 45 s., 2 liitesivua.

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen uudet tutkinnon perusteet astuivat voimaan 1.8.2015. Muutoksen yhteydessä liikunnan ja terveystiedon tilalle tuli uusi oppiaine työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto, ja opintoviikot muuttuivat osaamispisteiksi. Tutkimukseni tarkoitus oli selvittää, miten liikunnanopettajat ovat kokeneet tutkinnon perusteiden uudistuksen syksyn 2015 aikana eri koulutuksen järjestäjien oppilaitoksissa.

Toteutin tutkimukseni aineiston keruun teemahaastatteluna tammikuussa 2016. Haastattelin neljää eri oppilaitoksissa työskentelevää liikunnanopettajaa. Aineiston analysoinnissa käytin laadullisen tutkimuksen menetelmistä teemoittelu ja tyypittelyä. Haastatellut opettajat kokivat, että tutkinnon perusteiden suunnitteluprosessissa yksittäisellä opettajalla ei ole ollut kovinkaan paljon vaikuttamisen mahdollisuuksia. Opettajat kokivat myös, että tällä hetkellä opetellaan, suunnitellaan ja selkeytetään uutta tutkinnon perustetta samanaikaisesti, kun ohjataan opiskelijoita. Työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon tavoitteita opettajat pitivät vaativina. Valinnaisista opinnoista ei haastateltavilla ollut selvää kuvaa siitä, miten ne suunnitellaan ja toteutetaan eri oppilaitoksissa. Opetuksen integrointia ammatillisiin opintoihin opettajat pitivät hyvänä asiana, jos se pystytään järjestämään ja toteuttamaan yhteistyönä. Haastateltavat kokivat hyvänä asiana sen, että liikuntaa ja terveystietoa on lähestytty työkyvyn näkökulmasta. Suurimpana haasteena pidettiin sitä, että opetukselle on paljon vähemmän aikaa kuin aikaisemmin. Kaikki liikunnanopettajat toivat haastattelussa vahvasti esille sitä, että liikunta on ”kova juttu” ammatillisessa koulutuksessa ja sen asema pitäisi turvata tulevaisuudessakin.

Kaikki haastatellut opettajat kokivat työkyvyn ylläpidon liikunnan ja terveystiedon aseman itsenäisenä oppiaineena ammatillisessa koulutuksessa olevan tulevaisuudessa uhattuna. Opetuksen vähentäminen on huono kehityssuuntaus, ja lisäksi on paljon tutkimustietoa siitä, mikä on ammatillisessa koulutuksessa olevan opiskelijan toimintakyky verrattuna esimerkiksi lukio-opiskelijaan.

Avainsanat: opetussuunnitelmatyö, tutkinnon perusteet, toisen asteen koulutus, osaamisperustaisuus, työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto

ABSTRACT

Tahvanainen, P. 2016 Physical education teachers' experiences of the reform of the qualification criteria during autumn 2015: "Selällään ollaan". Faculty of Sport and Health Sciences, University of Jyväskylä, Master's thesis in Sport and Exercise pedagogy, 45 pages, 2 appendices.

The new qualification criteria for secondary vocational education came into force on August 1st 2015. In the connection with the change physical activity and health education was replaced by a new subject: maintenance of working capacity and physical and health education. Credits turned into ECVET points. The purpose of this study is to examine how physical education teachers have experienced the reform of the qualification criteria during autumn 2015, in various colleges of training providers.

I carried out the collecting of my research material by theme interview in January 2016. I interviewed four sports teachers working in different schools. In analyzing the data, I used classifying and categorizing as qualitative research methods. The teachers interviewed felt that they did not have too much of influencing opportunities in the designing process of the qualification criteria. Teachers also felt that at the moment you learn, plan and clarify the qualification requirements at the same time you guide the students. Teacher find the objectives of maintenance of working capacity and physical and health education demanding. The interviewees did not have a clear picture of how optional studies are designed and implemented in various educational institutions. Teacher find the integration of teaching into vocational studies a good thing, if it is possible to organize and carry it out in cooperation. The interviewees felt it a good thing that physical activity and health information has been approached from the perspective of working capacity. The biggest challenge was that for education there is much less time than in the past.

All the physical education teachers highlighted strongly the fact that exercise is a "hard job" in vocational education and its role should be secured in the future. All the teachers interviewed felt that the status of maintenance of working capacity and physical and health education as an independent subject in vocational education and training in the future is at risk. Reduction of teaching is a bad trend, and there is a lot of research information available on what a vocational training student's performance is in comparison with, for example, a high school student.

Keywords: curriculum work, vocational qualifications, secondary education, knowledge-based, maintenance of working capacity, physical and health education

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1	JOHDANTO	4
2	OPETUSSUUNNITELMAN MÄÄRITTELYÄ	6
3	OPETUSSUUNNITELMATYÖN TYÖNJAKO	8
3.1	Eduskunnan, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen tehtävät	8
3.2	Koulutuksen järjestäjän tehtävät	8
4	ASETUS JA TUTKINNON PERUSTEET	10
4.1	Asetus ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta	10
4.2	Liikunnanopettajan kelpoisuusehdot	10
4.3	Opetussuunnitelmat ja tutkinnon perusteet	11
4.4	Liikunnan ja terveystiedon tavoitteet	13
4.5	Työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon tavoitteet	14
5	OPETUSSUUNNITELMATYÖ JA ORGANISOINTI POHJOIS-KARJALAN KOULU- TUSKUNTAYHTYMÄSSÄ	16
5.1	Kuvaus PKKY:stä ja koulutustarjonnasta	16
5.2	Valmistelu	16
5.3	Organisointi	17
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	18
6.1	Tutkimuksen tavoitteet	18
6.2	Tutkimusote	18
6.3	Tutkittavat	19
6.4	Aineiston keruu	20
6.5	Aineiston analyysi	21
6.6	Kokemusten tulkinta	22
6.7	Tutkijan oma esiyymmärrys	23
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET	24

7.1	Tutkinnon perusteen suunnitteluprosessi	24
7.2	Lähiopetuksen tuntimäärät	26
7.3	Opettajien kelpoisuusehdot	27
7.4	Työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon tavoitteet	27
7.5	Häviääkö liikunta ja terveystieto ammattiaineiden sisään?.....	30
8	POHDINTA.....	32
	LÄHTEET.....	40
	LIITTEET	43

1 JOHDANTO

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärät ovat lisääntyneet voimakkaasti koko 2000-luvun ajan. Tutkimusten mukaan opiskelijoiden kunto on heikentynyt huomattavasti, ja verrattuna lukio-opiskelijoihin ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden kunto on huonompi. THL:n vuoden 2010 raportin mukaan esimerkiksi terveytensä kannalta riittämättömästi liikkuvien määrä on selvästi korkeampi (44 % pojista ja 50 % tytöistä) kuin lukiokoulutuksen opiskelijoilla (27 % pojista ja 30 % tytöistä). Ammatillisessa koulutuksessa liikuntaa harrastamattomien poikien osuus on kasvanut vuodesta 2011. (Suomalaisten fyysinen aktiivisuus ja kunto 2010.)

Opetussuunnitelmat uudistettiin ammatillisessa koulutuksessa viimeksi vuonna 2006, jolloin liikuntaa ja terveystietoa sisällytettiin pakollisina molempia yksi opintoviikko kolmen vuoden opintojen ajalle. Tämä tarkoittaa käytännössä 2 x 28 tuntia lähiopetusta. Lisäksi opiskelijan on ollut mahdollista sisällyttää opintoihinsa valinnaisia ja vapaasti valittavia liikuntakursseja 1–16 kurssia. Mahdollisuus valita valinnaiskursseja on riippunut yksittäisen oppilaitoksen tavasta organisoida ja tarjota valinnaisopintoja.

Uudet tutkinnon perusteet astuivat voimaan 1.8.2015 (Opetushallitus, tutkinnon perusteet voimaan 2015). Muutoksen yhteydessä opintoviikot muuttuivat osaamispisteiksi. Ammatilliset perustutkinnot ovat laajuudeltaan 180 osaamispistettä, josta ammatillisia tutkinnon osia on 135, yhteisiä tutkinnon osia 35 sekä vapaasti valittavia 10 osaamispistettä. Yhteisiin tutkinnon osiin sisältyy tutkinnon osa *yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen*, joka sisältää osa-alueen työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto. Yksi osaamispiste tulee sisältämään lähiopetusta 9–22 tuntia. Koulutuksen järjestäjät saavat päättää tuntimäärästä itsenäisesti. Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto -osa-alueella opiskelevalla opiskelijalla on tutkinnossa pakollisena kahden osaamispisteen verran opetusta. Lisäksi opiskelijalla on mahdollisuus valita tätä osa-alueita valinnaisena 0–3 osaamispisteen verran. Liikuntaa opiskelija voi lisätä opintoihinsa myös valinnaisuuden kautta. Koulutuksen järjestäjä ja koulujen johto organisoivat valinnaiset opinnot ja määrittelevät niille osaamistavoitteet. Tästä syystä eri oppilaitoksissa ja koulutusaloilla liikunnan määrä voi vaihdella huomattavasti.

Tutkimukseni lähtökohtana ovat Mirja Hirvensalon ja Maarit Marttilan artikkeli Liikunta ja tiede -lehdessä 51/2014 sekä Liikunnan ja terveystiedon opettajat ry:n julkilausuma opintopäivillä Sallossa 30.–31.1.2015. Marttila ja Hirvensalo otsikoivat artikkelinsa ”Häviääkö liikunta ja terveystieto ammattiaineiden sisään? Liikunnan ja terveystiedon asema itsenäisenä oppiaineena on turvattu.” (Hirvensalo & Marttila 2015).

Liikunnan ja terveystiedon opettajat ry otsikoi julkilausumansa ”Alasajoa ammatillisessa koulutuksessa”. Julkilausumassa ollaan huolissaan ammatillisen tutkinnon perusteiden uudistuksen yhteydessä tapahtuvasta tuntimäärien vähenemisestä ja opettajien kelpoisuusehtojen heikkenemisestä. (Liikunnan & terveystiedon opettajat julkilausuma 2015.)

Tässä pro gradu -työssäni selvitin teemahaastatteluilla, miten toisen asteen liikunnanopettajat ovat kokeneet toisen asteen ammatillisen koulutuksen tutkinnon perusteiden uudistuksen ja siihen liittyvät muutokset syyslukukaudella 2015. Tarkoitukseni on ollut saada vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Miten opettajat ovat kokeneet uuden tutkinnon perusteen suunnitteluprosessin? Vähenvätkö lähiopetuksen tuntimäärät? Lasketaanko opettajien kelpoisuusehtoja ja miten se koetaan? Miten työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon tavoitteet ovat muuttuneet vuoden 2006 opetussuunnitelman tavoitteisiin verrattuna? Häviääkö liikunta ja terveystieto ammattiaineiden sisään, ja mikä on sen asema itsenäisenä oppiaineena tulevaisuudessa?

2 OPETUSSUUNNITELMAN MÄÄRITTELYÄ

Suomessa opetussuunnitelma on koulutuksen järjestämisen kannalta ensisijainen asiakirja, joka ohjaa opetuksen suunnittelua ja organisointia. Tässä luvussa määrittelen opetussuunnitelma-käsitettä toisen asteen ammatillisen koulutuksen näkökulmasta.

Opetussuunnitelma on ammatillisen koulutuksen järjestäjille tärkeä työkalu, joka ohjaa opetuksen järjestämistä ja suunnittelua. Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet, jonka pohjalta koulutuksen järjestäjät tekevät omat opetus- ja toteuttamissuunnitelmansa. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelma laaditaan paikallisten ja alueellisten tarpeiden mukaiseksi. (Hätönen 2006, 1–21.)

Suomessa opetussuunnitelmat ovat lainsäädännön ohella osa ohjausjärjestelmää, jolla määritellään opetuksen järjestämisen periaatteet, opetuksen ja kasvatuksen sisällöt sekä tavoitteet. Lisäksi se määrittelee eri toimijoiden toimivallan. (Jaakkola ym. 2013, 275.)

Koulutuksen järjestäjät laativat oppilaitoskohtaisen opetussuunnitelman ja hyväksyvät sen. Opetussuunnitelman tulee sisältää koulutuksen järjestäjän omat opinnot, yhteistyöopinnot eri oppilaitosten kanssa sekä valinnaiset ja vapaasti valittavat opinnot. Opetussuunnitelma on hallinnollinen ja julkinen asiakirja. (Hätönen 2006, 21.)

Yhdysvaltalainen McNeilin on määritellyt (1981) opetussuunnitelman menetelmänä kohdentaa kasvatusta ja välittää tavoitteita, jotka ovat tärkeitä ja arvokkaita. Hirsjärven mukaan (1983, 132) suomalaisessa koulutusjärjestelmässä opetussuunnitelma on etukäteissuunnitelma niistä toimenpiteistä, jolla pyritään saavuttamaan kouluille asetetut tavoitteet. Tulevaisuuden ennakointi on kuitenkin vaikeaa, ja kaikilla sidosryhmillä, kuten poliitikoilla, virkamiehillä, opettajilla, koulutuksen järjestäjillä, työnantajilla ja vanhemmilla, on erilainen kuva tulevaisuudesta. Kuitenkin he kaikki haluaisivat olla vaikuttamassa omin mielipitein opetussuunnitelmien kehittämistyöhön. (Hirsjärvi 1983, 132.)

Opetussuunnitelman taustalla on aina jokin taustaideologia, joka ohjaa sen laatimista. Suomessa ammatillisen koulutuksen vahvoja taustaideoita ovat tänä päivänä koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden kehittäminen, työelämävastaavuus, ammatillisen osaamisen vahvistaminen, koulutuksen tehokkuuden lisääminen, koulutustakuu ja tasa-arvo sekä elinikäinen oppiminen. Näiden ideologioiden välillä on haasteellista löytää yhteisymmärrystä siitä, mitä ominaisuuksia opiskelijoissa pitäisi kehittää ja miten tämä tulisi tehdä. (Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016, 2012, 31–33.)

Heinonen (2005, 17) näkee opetussuunnitelman metaforana siitä, miten koulussa toimitaan. Näin opetussuunnitelmalla voidaan vaikuttaa koulun jokapäiväisen arjen toteutuksen muuttumiseen. Syrjäläisen (1994, 16–17) mukaan opetussuunnitelmalla ja sen suunnittelulla on merkitystä myös koulun kehittämiseen ja opettajien sitouttamiseen.

Meisalon ja Lavosen (1994, 20) mukaan opetussuunnitelmia voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta. Niitä voidaan tarkastella joko oppiainejakoisesti ja hallinnollisesti (Lehrplan) tai niin, että tarkastelu on pedagogiikassa ja oppimiskokemusten suunnittelussa (curriculum). Suomalaisessa toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa näkökulma on selkeästi curriculum-malli. Uuden tutkinnon perusteen 2015 lähtökohtana on opiskelijan osaamisperustaisuus ja työelämälähtöisyys. Uusina pedagogisina menetelminä käytetään valmentavaa opettajuutta ja tiimioppimista. Opettajat nähdään oppimisen ohjaajina. Opetuksen suunnittelussa painotetaan opiskelijan osaamista ja luodaan heille yksilöllisiä polkuja opintojen eteenpäin viemiseksi. Valinnaisuuden määrä ja aikaisemman osaamisen tunnistaminen ovat lisääntyneet (Ammatillisten perustutkintojen perusteet 2014). Nämä edellä mainitut seikat tukevat Patrikaisen ja Myllerin (2002) ajatusta siitä, että opettajien opetussuunnitelma-ajattelu siirtyy curriculum-mallin suuntaan yhteiskunnan ja työelämässä tapahtuvan muuttumisen myötä. Tutkinnon perusteen lähtökohtana ovat työelämästä nousevat tehtäväkokonaisuudet ja opiskelijan oppimisprosessi.

3 OPETUSSUUNNITELMATYÖN TYÖNJAKO

3.1 Eduskunnan, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen tehtävät

Suomessa eduskunta tekee päätökset opetustoimen lainsäädännöstä, rahoituksesta ja poliittisista linjoista. Valtioneuvosto ja opetusministeriö vastaavat koulutuspolitiikan suunnittelusta esimerkiksi hallitusohjelman ja sen toimenpanon myötä. Koulutuspoliittiset linjaukset ja strategiset suuntaviivat asetetaan opetus- ja kulttuuriministeriössä. Lisäksi opetusministeriön tehtävänä on valvoa valtion talousarvioon sisällytettyä koulutustarjontaa sekä valmistella koulutusta koskevaa lainsäädäntöä ja valtioneuvoston päätöksiä. (Jaakkola ym. 2013, 274.)

Ensisijainen toimija koulutuksen järjestämisessä, koulutuspolitiikan toimeenpanossa ja koulutuksen kehittämisessä on Opetushallitus. Opetushallituksen laatimat ammatillisen koulutuksen tutkinnon perusteet muodostavat valtakunnalliset raamit, joiden perusteella paikallinen opetussuunnitelma laaditaan. (Jaakkola ym. 2013, 274.)

3.2 Koulutuksen järjestäjän tehtävät

Koulutuksen järjestäjän tulee noudattaa lakia ammatillisesta koulutuksesta ja valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita. Opetussuunnitelman laatiminen on lakisääteinen velvoite, ja päätösten tulee olla virallisesti tehtyjä. (Hätönen 2006, 24.) Koulutuksen järjestäjän laatimissa opetussuunnitelmissa tarkennetaan ja täydennetään valtakunnallisissa perusteissa olevia sisältöjä. Lisäksi oppilaitoksissa laaditaan eri oppiaineille omat toteuttamissuunnitelmat (Jaakkola ym. 2013, 275).

Opetussuunnitelmatyöhön panostamisella voi olla vaikutusta opintojen keskeyttämisen vähenemiseen ja opiskeluun sitoutumiseen (Opetusministeriö, Kiinni ammattiin – Ote opintoihin 2007).

Opiskelijoiden kasvanut opiskelumotivaatio lisää ammattitaitoista työvoimaa elinkeinoelämän tarpeisiin ja ennaltaehkäisee syrjäytymistä. Oppilaitoksen rahoitusjärjestelmän perustuessa edelleen oppilasmääriin on jokainen oppilas erityisen tärkeä oppilaitoksen toiminnan ja talouden turvaamisen kannalta (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015).

4 ASETUS JA TUTKINNON PERUSTEET

4.1 Asetus ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta

Asetus ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen muutoksesta hyväksyttiin 20.10.2014. Ammatillisten perus- ja aikuiskoulutusta koskevien säädösmuutosten vuoksi uudistetut perustutkintojen perusteet tulivat voimaan 1.8.2015. Opetushallitus päätti ammatillisten perus-tutkintojen perusteista marraskuussa 2014. (Opetushallitus 2015.)

Asetuksen merkittävimmät muutokset ovat opintoviikkojen korvaaminen osaamispisteillä ja ammatitaitoa täydentävien tutkinnon osien korvaaminen yhteisillä tutkinnon osilla. Ammatillinen perustutkinto on 180 osaamispistettä, joista ammatillisia tutkinnon osia 135, yhteisiä tutkinnon osia 35 ja vapaasti valittavia tutkinnon osia 10 osaamispistettä. Yhteisissä tutkinnon osissa on pakollisia opintoja 19 osaamispistettä ja valinnaisia 16 osaamispistettä kolmen vuoden koulutuksen aikana. (Ammatillisten perustutkintojen perusteet 2014.)

Koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset ovat suunnitelleet uusien perustutkintojen pohjalta omaa opetussuunnitelmaa. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa on täytynyt ottaa huomioon mm. seuraavia koulutusta koskevia asioita: koulutuksen toteuttamistavat, opiskelijan yksilölliset valinnanmahdollisuudet sekä tutkinnon osien järjestäminen yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Lisäksi opetussuunnitelmassa tulee päättää tutkintokohtaisesti tutkinnon osien tarjonnasta ja tutkinnon osien suorittamisjärjestyksestä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015.)

4.2 Liikunnanopettajan kelpoisuusehdot

Ammatillisten opintojen lisäksi ammatillisissa oppilaitoksissa opetusta antavat myös yhteisten aineiden opettajat. He opettavat yhteisiä tutkinnon osia, joita kutsutaan myös y-aineiksi. Liikunnan ja terveystiedon opetusta ammatillisessa koulutuksessa on kelpoinen antamaan henkilö, joka on

suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon, johon sisältyvät yhdessä opetettavassa aineessa vähintään 120 opintopisteen laajuiset tai niitä vastaavat opinnot ja muissa opetettavissa aineissa vähintään 60 opintopisteen laajuiset tai niitä vastaavat opinnot. (Vaskelainen 2013, 15.)

Uusissa tutkinnon perusteissa liikunta ei ole enää jatkossa erillinen oppiaine, vaan se sisältyy työkyvyn ylläpitämisen, liikunnan ja terveystiedon osa-alueeseen. Tämän vuoksi tälle työkyvyn ylläpitämisen, liikunnan ja terveystiedon yhteiselle osa-alueelle tulisi määritellä uusi yhteinen opettajan kelpoisuusvaatimus. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014.)

Yhteisten tutkinnon osien osalta ehdotetaan opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyynnössä, että työkyvyn ylläpitämisen liikunnan ja terveystiedon osa-alueen opetukseen sovellettaisiin jatkossa poikkeussääntöä, jonka mukaan opettajalta edellytetään soveltuvaa korkeakoulututkintoa ja opettajan pedagogisten opintojen suorittamista. Tämä muutos tarkoittaisi sitä, että tulevaisuudessa uuden osa-alueen opettajana voi toimia soveltuvan ammattikorkeakoulututkinnon ja pedagogiset opinnot suorittanut henkilö. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014.)

4.3 Opetussuunnitelmat ja tutkinnon perusteet

Aiemmin noudatetut ammatillisten tutkintojen opetussuunnitelmat hyväksyttiin vuonna 2006. Tutkintojen laajuus oli 120 opintoviikkoa, joista ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon osia 16 opintoviikkoa. Lisäksi opiskelijoilla oli mahdollisuus valita kaikille yhteisiä valinnaisia opintoja 0–4 opintoviikkoa ja vapaasti valittavia opintoja 10 opintoviikkoa. Liikuntaa ja terveystietoa oli molempia yksi pakollinen kurssi. (Jaakkola ym. 2013, 526.) Opiskelijoilla oli periaatteessa mahdollisuus valita yhteensä jopa 16 kurssia liikuntaa tai terveystietoa. Liikunnan ja terveystiedon pakollisten kurssien, valinnaisten opintojen ja vapaasti valittavien opintojen lähiopetusmäärät koulutuksen järjestäjät päättivät itse. Lähiopetuksen määrä vaihteli oppilaitoksittain ja koulutusaloittain olleen 22–32 tuntia/opintoviikko. (Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä 2015).

Uusissa tutkinnon perusteissa on yhteiset tutkinnon osat, jotka on jaettu neljään osa-alueeseen: viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis- ja luonnontieteellinen osaaminen, yhteiskun-

nassa ja työelämässä tarvittava osaaminen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen. Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen -tutkinnon osa sisältää tutkinnon osa-alueen työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto, jota on pakollisena opin-toina kaksi osaamispistettä ja valinnaisina 0–3 osaamispistettä. (Ammatillisten perustutkintojen perusteet 2014.)

TAULUKKO 1. Yhteisten tutkinnon osien osa-alueet (Ammatillisen perustutkintojen perusteet 2014).

<i>Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen</i>	<i>Matemaattis- ja luonnontieteellinen osaaminen</i>
<i>Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen</i>	<i>Kulttuurinen osaaminen</i>

Yhteisten tutkinnon osien (Y-opinnot) laajuus on 35 osaamispistettä. Taulukko 2 kuvaa yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen -tutkinnon osan sisältöä ja laajuutta sekä vapaasti valittavien tutkinnon osien opintopistemäärää (*kursivoidulla* merkittynä työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto sekä vapaasti valittavat tutkinnon osat).

TAULUKKO 2. Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen -tutkinnon osan sisältö ja laajuus (Ammatillisten perustutkintojen perusteet 2014).

Tutkinnon osa	Pakolliset	Valinnaiset
3.3 Yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen, 8 osp	5 osp	3 osp
3.3.1. Yhteiskuntataidot	1	0–3
3.3.2. Työelämätaidot	1	0–3
3.3.3. Yrittäjyys ja yritystoiminta	1	0–3
3.3.4 Työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto	2	0–3
3.4 Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen, 7 osp		7 osp
3.4.1 Kulttuurien tuntemus		0–3
3.4.2. Taide ja kulttuuri		0–3
3.4.3. Etiikka		0–3
3.4.4. Psykologia		0–3
3.4.5. Ympäristöosaaminen		0–3
3.4.6 Osa-alueita 3.1.1–3.3.4		0–3
4 Vapaasti valittavat tutkinnon osat, 10 osp		0–10

Ennen vuoden 2006 opetussuunnitelmamuutosta ammatillisessa koulutuksessa oli liikuntaa yhteensä 210 tuntia kolmen vuoden koulutuksen aikana. Tänä päivänä pakollista liikuntaa on 24–32 tuntia vuodessa oppilaitoksesta riippuen. (Liikunnan ja terveystiedon opettajien julkilausuma 2015.) Uusien tutkinnon perusteiden voimaan tulon myötä 1.8.2015 korvaa uusi työkyvyn ylläpito, liikunta ja terveystieto -oppiaine aikaisemman liikunnan. Uutta oppiainetta on pakollisina opin-toina lähiopetuksena 2 x 9–22 tuntia kolmen vuoden koulutuksen aikana. (Pohjois-Karjalan kou-lutuskuntayhtymä 2015.)

4.4 Liikunnan ja terveystiedon tavoitteet

Vuoden 2006 ammatillisen koulutuksen liikunnan 1 ov opetussuunnitelman tavoitteena oli edistää opiskelijan terveellistä ja aktiivista elämäntapaa ja lisätä tietoa ja ymmärrystä liikunnan merkityk-sestä omalle toiminta- ja työkyvylle. Lisäksi opiskelijan piti tutustua monipuolisesti terveyttä, psyykkistä vireystilaa ja jaksamista edistävään liikuntaan. (Jaakkola ym. 2013, 526.)

Terveystiedon tavoitteet/ammattitaitovaatimukset (1 ov) olivat seuraavat:

Opiskelija/tutkinnon suorittaja

- osoittaa toiminnoillaan ja tiedoillaan halua ja kykyä ylläpitää ja edistää terveyttä
- tietää mielenterveyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkityksen ihmisen hyvinvoinnille
- tietää tupakoinnin ja päihteiden haittavaikutukset ja osaa ehkäistä terveyttä kuluttavia tekijöitä
- tietää terveyttä edistävästä elintavoista ja tottumuksista
- tietää väestön terveyseroista ja tavallisempien kansansairauksien riskitekijöistä ja niiden ennaltaehkäisystä
- tunnistaa omaan jaksamiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa toimia jaksamista edistävällä tavalla
- hallitsee tavallisimmat ja oman ammattinsa ensiaputilanteet ja avun hakemisen osaa tarvittaessa käyttää terveydenhuoltopalveluja, hyödyntää terveystoimintaa ja ymmärtää niiden merkityksen toimintakyvyn ylläpitämisessä. (Opetussuunnitelman perusteet 2006.)

4.5 Työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon tavoitteet

Uuden osa-alueen työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon pakolliset osaamistavoitteet (2 osp) ovat seuraavat:

Opiskelija

- osaa laatia itselleen terveellisiä elämäntapoja, työkykyä ja liikuntaa edistävän suunnitelman ja toimia sen mukaisesti
- osaa edistää ja ylläpitää opiskelu-, toiminta- ja työkykyään
- osaa ottaa huomioon ravitsemuksen merkityksen terveydelle sekä tupakoinnin ja päihteiden haittavaikutukset
- osaa kuvata mielenterveyden, seksuaaliterveyden ja ihmissuhteiden merkityksen ihmisen hyvinvoinnille
- osaa edistää oppilaitosyhteisön hyvinvointia

- osaa kehittää toimintatapojaan ja toimintaympäristönsä turvallisuutta ja terveellisyyttä
- osaa toimia turvallisesti ja ergonomisesti, ehkäistä tapaturmia, toimia ensiaputilanteissa sekä hakea apua. (Ammatillisten perustutkintojen perusteet 2014.)

Valinnaisten opintojen osaamistavoitteet (3 osp) ovat seuraavat:

Opiskelija

- osaa kuvata väestön terveyseroja ja tavallisimpien kansansairauksien riskitekijöitä ja niiden ennaltaehkäisyä
- osaa arvioida fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä omassa elämäntavassaan ja toimintaympäristössään
- osaa tarvittaessa käyttää sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluja
- osaa hyödyntää terveysliikuntaa osaa edistää ryhmän jäsenenä ryhmän toimintaa ja osallistua työ- ja opiskelukyvyn sekä hyvinvoinnin edistämiseen. (Ammatillisten perustutkintojen perusteet 2014.)

5 OPETUSSUUNNITELMATYÖ JA ORGANISOINTI POHJOIS-KARJALAN KOULU-TUSKUNTAYHTYMÄSSÄ

5.1 Kuvaus PKKY:stä ja koulutustarjonnasta

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä (PKKY) on 13 kunnan omistama iso koulutus- ja kehittämisorganisaatio. Koulutuskuntayhtymän tehtävänä on kehittää ammatillista osaamista työelämä- ja yksilölähtöisesti. Toisen asteen ammatillista koulutusta toteuttavat Pohjois-Karjalan ammattiopistot Joensuussa, Kiteellä, Niittylahdessa, Nurmeksessa, Outokummussa ja Valtimolla. Opiskelijoita koulutusyksiköissä on 7500 ja henkilökuntaa 1050, joista opetushenkilöstöä noin 660. (Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä 2015.)

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän tutkintoon johtavan koulutuksen koulutustarjonta on hyvin monipuolinen. Lisäksi oppilaitokset järjestävät runsaasti valmentavia, ohjaavia ja ammattitaitoa täydentäviä lyhytkoulutuksia. (Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä 2015.)

5.2 Valmistelu

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymässä uutta opetussuunnitelmaa valmisteltiin lukuvuoden 2014–2015 aikana. PKKY:n opetussuunnitelman yhteisissä, koulutusaloittain ja tutkintokohtaisissa toteuttamissuunnitelmissa on määritelty ammatillisen koulutuksen pedagogiset linjaukset ja käytännöt eri tasoilla yleisistä periaatteista opetuksen käytäntöihin. (Opetussuunnitelmat ja pedagogiikka PKKY:ssä 2015.)

Valmistelua tehtiin ala- ja ainekohtaisissa tiimeissä. Työelämässä tarvittava osaaminen -tutkinnon osaa ja siihen kuuluvaa osa-aluetta työkyvyn ylläpito, liikunta ja terveystieto valmisteltiin yhdessä kaikkien koulutuskuntayhtymän liikunnanopettajien kanssa (kuusi henkilöä). Tutkinnon perusteiden uudistustyön kokonaisuudesta on vastuussa koulutuskuntayhtymän kehitysjohdaja.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymässä oli suunniteltu, että tutkintokohtaiset opetussuunnitelmat ovat valmiit ja hyväksyttävissä tammikuussa 2015 (Kohti osaamisen valmentamista ja osaamisperusteisuutta 2014)

5.3 Organisointi

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymässä pakollinen yhteisen tutkinnon osa-alue työkyvyn ylläpitäminen, liikunta ja terveystieto (2 osaamispistettä) toteutetaan yhtenä kokonaisuutena. Joissakin oppilaitoksissa se on jaettu kahdeksi yhden osaamispisteen kokonaisuudeksi. Valinnaiset opinnot (0–3 osaamispistettä) on nimetty seuraavasti: kunto- ja terveystietoliikunta 1 osaamispiste, toimintakyvyn ylläpitäminen 2 osaamispistettä sekä opiskelu- ja työkyvyn ylläpitäminen 3 osaamispistettä. (Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä, opiskelijatietojärjestelmä Wilma 2015.)

Koulutuskuntayhtymään kuuluvat oppilaitokset organisoivat omat valinnaisopintonsa ja nimeävät niistä toteuttamissuunnitelmiinsa jonkun edellä mainituista osa-alueista. Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymässä opinnot toteutetaan viisijaksojärjestelmän mukaisesti, jossa lukuvuoden aikana on viisi noin kahdeksan viikon jaksoa.

Sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen -tutkinnon osassa olisi ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaan mahdollista tarjota myös liikuntaa yhtenä osa-alueena. Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän opetussuunnitelmassa ei ole vielä nimetty sitä, millä osa-alueilla ja millä tavoitteilla tutkinnon osa toteutetaan.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, miten liikunnanopettajat ovat kokeneet toisen asteen ammatillisen koulutuksen tutkinnon perusteiden uudistuksen ja siihen liittyviä muutoksia syyslukukaudella 2015. Tarkoitukseni oli saada vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten opettajat ovat kokeneet uuden tutkinnon perusteen suunnitteluprosessin?
2. Vähenevätkö lähiopetuksen tuntimäärät?
3. Lasketaanko opettajien kelpoisuusehtoja, ja miten se koetaan?
4. Miten työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon tavoitteet ovat muuttuneet vuoden 2006 opetussuunnitelman tavoitteisiin verrattuna?
5. Häviääkö liikunta ja terveystieto ammattiaineiden sisään, ja mikä on sen asema itsenäisenä oppiaineena tulevaisuudessa?

6.2 Tutkimusote

Käytän tässä työssäni laadullista otetta, ja työ perustuu fenomenologis-hermeneuttiseen lähestymistapaan. Fenomenologiassa tutkitaan ihmisen kokemuksellista suhdetta maailmaan, jossa hän elää. Kokemuksellisella suhteella tarkoitetaan ihmisen aktiivista kanssakäymistä toisten ihmisten, kulttuurien ja luonnon kanssa. Nämä suhteet ilmenevät ihmisten kokemuksina. Tutkimuksen kohteena on siten elämän todellisuus. Fenomenologisessa tutkimuksessa tärkeimpinä työkaluina voidaan pitää käsitteitä kokemus, merkitys ja yhteisöllisyys (Vilka 2015, 171.) Tutkimuksessani pyrin kuvaamaan opettajien omia kokemuksia, mielipiteitä ja käsityksiä tutkinnon perusteiden uudistuksesta heidän työlleen sekä uudesta oppiaineesta työkyvyn ylläpidosta, liikunnasta ja terveystiedosta.

Tutkimukseeni tulee hermeneuttinen ulottuvuus tulkinnan tarpeellisuuden myötä. Sillä tarkoitetaan yleisesti ymmärtämisen ja tulkinnan teoriaa, jossa etsitään tulkinnalle malleja, joita noudattaen voidaan puhua oikeista ja vääristä toimintamalleista (Tuomi & Sarajärvi 2013, 35). Tällöin haastateltava kertoo mahdollisimman rehellisesti omista kokemuksistaan ja tutkija yrittää löytää tutkittavien kertomuksista mahdollisimman oikeat tulkinnat.

Fenomenologis-hermeneuttisessa tutkimuksessa pyritään nostamaan tietoiseksi se, mikä on koettu mutta ei ole vielä tietoisesti ajateltu. Tässä tutkimuksessa haastateltavat pysyivät hyvin aihealueissa, koska aihe oli heille tuttu ja olin lähettänyt heille etukäteen haastattelurungon. Yksi tutkimukseni lähtökohdista oli saada tutkittavat ajattelemaan tietoisesti sitä, mitä tutkinnon perusteiden uudistuksessa on tapahtunut syksyn 2015 aikana. Tämä antoi mahdollisuuden löytää uutta ja vielä huomaamatonta tutkinnon perusteiden uudistuksesta ja sen vaikutuksesta työhön.

Tutkimukseni aineiston keruumenetelmänä käytin teemahaastattelua. Teemahaastattelu on yleisimmin käytetty tutkimushaastattelun muoto, ja siitä käytetään myös nimitystä puolistrukturoitu haastattelu. Sen etuna on joustavuus. Kysymykset voivat olla kaikissa haastatteluissa samat, mutta niiden järjestys ja vastausvaihtoehdot eivät ole sidottuja. (Vilka 2015, 124.)

Laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdyn tutkimuksen yksi tärkeä tehtävä on olla emansipatorinen. Tämä tarkoittaa sitä, että haastatteluun osallistujat eivät ole pelkästään tietolähteitä, vaan tutkimuksen tulisi lisätä myös haastateltavien ymmärrystä asiasta ja siten vaikuttaa haastateltavien tutkittavaa asiaa koskeviin ajattelu- ja toimintatapoihin myös tutkimustilanteen jälkeen. (Vilka 2015, 215.)

6.3 Tutkittavat

Haastateltavista kaksi oli nais- ja kaksi miesliikunnanopettajaa. Iältään he ovat 35–55-vuotiaita. Opettajakokemusta heillä on toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta 3–30 vuotta. (*Mies 1: 55 v., työkokemusta 30 v., opettaa tekniikan- ja liikenteenalalla. Mies 2: 46 v., työkokemusta 20 v.,*

opettaa erityisoppilaitoksessa. Nainen 1: 36 v., työkokemusta 8 v., opettaa rakennusalalla. Nainen 2: 35 v., työkokemusta 3 v., opettaa sosiaali- ja terveysalalla.)

Kaikki opettajat ovat kelpoisia opettajia toimimaan opetettavalla alalla, ja koulutukseltaan he ovat liikuntatieteiden maistereita. Heillä kaikilla on myös monipuolinen liikunnallinen lajitausta muun muassa palloilulajeista, voimailulajeista, kamppailulajeista, kestävyyslajeista ja alppihiihdosta.

Opettajien opetusvelvollisuudet ovat 23 tuntia viikossa lukuvuonna 2015–2016. Yksi opettajista on vuosityöaikakokeilussa (*mies 46 v.*), jossa työaika on 1600 tuntia vuodessa. Sidottua opetusta hänellä on 970 tuntia vuodessa eli keskimäärin 26 tuntia viikossa.

6.4 Aineiston keruu

Tutkimukseni aineisto koostuu toisen asteen ammatillisen koulutuksen liikunnanopettajien haastatteluista, ja haastateltavat valitsin tarkoin harkituin perustein. Valitsin opettajia eri koulutuksenjärjestäjäorganisaatioista ja erikokoisista oppilaitoksista. Opettajien opettajaurat olivat eripituisia. Lisäksi valitsin haastateltaviksi sekä mies- että naisopettajia. Opettajien erilaiset taustat vaikuttivat myös siihen, miten opettajat ovat kokeneet tutkinnon perusteiden uudistusprosessin.

Tutkimustehtävän ja tutkimuskysymysten pohjalta laadin ensimmäiseksi teemahaastattelurungon, jota käytin haastattelujen pohjana. Toteutin haastattelut tammikuun 2016 aikana. Ennen varsinaisia haastatteluja tein yhden koehaastattelun, jossa pystyin testaamaan haastattelun etenemistä ja teknisten laitteiden toimivuutta. Varsinaisia tutkimushaastatteluja oli neljä. Haastateltavat opettajat toimivat erilaisissa (erikokoisissa ja eri koulutuksen järjestäjien) oppilaitoksissa, ja heillä on eripituiset työurat. Pyrin valitsemaan haastateltavat niin, että heillä on kokemusta opetussuunnitelmauudistuksesta ja se koskettaa heitä kaikkia (Kananen 2015, 145).

Haastatteluajankohdat saimme sovittua helposti, ja haastattelut tehtiin kyseisen haastateltavan omassa oppilaitoksessa. Opettajat olivat varanneet oppilaitoksesta rauhallisen neuvottelutilan käyttöömmme haastattelujen ajaksi.

Ennen varsinaisen haastattelun alkua keskustelin muutaman minuutin yleisistä asioista haastateltavan kanssa ja kertosin tutkimuksen eettiset säännöt. Hyvällä eettisellä käytännöllä tarkoitetaan, että tutkija noudattaa eettisesti hyväksytyjä tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä (Vilkkä 2015, 41). Haastattelut kestivät keskimäärin 35 minuuttia. Haastattelussa käytimme pohjana etukäteen lähettämäni haastattelulomaketta, mutta keskustelun kulku oli vapaamuotoista. Haastattelun aikana keskustelumme eteni yleisestä tasosta yksityiskohtaisempiin asioihin. Teemahaastattelut etenivät johdonmukaisesti niin, että ensin keskusteltiin aiheesta yleisellä tasolla, jolloin vastauksista nousi tarkentavia yksityiskohtaisimpia kysymyksiä. Tätä voidaan kutsua suppilotekniikaksi. (Kananen 2015, 149.)

Haastattelun aikana pyrin välttämään omien mielipiteiden tai johdattelevien kysymysten esittämistä. Jos tutkija tuntee ilmiön liian hyvin, tutkimusmenetelmä on mahdollisesti väärä. Toisaalta johdattelevien kysymysten käyttö on eettisesti väärin. (Kananen 2015, 149–151.)

6.5 Aineiston analyysi

Tallensin haastattelut digitaalisella nauhurilla. Haastattelujen jälkeen tallensin äänitteet sekä tietokoneen kovalevyllä että muistitikulle. Kirjoitin sanatarkasti auki haastattelumateriaalin eli litteroin ne. Puhtaaksi kirjoittamisen yhteydessä tutustuin alustavasti haastattelumateriaaliin ja tein alustavaa teemoittelua. Kirjoitettua aineistoa kertyi neljäkymmentä sivua rivivälillä 1,5. Tallensin kirjoitetun materiaalin sekä tietokoneelle että muistitikulle.

Kävin kirjoitettua aineistoa läpi useampaan kertaan ja analysoin litteroidun aineiston sekä teoriasidonnaisesti että aineistolähtöisesti. Aineistolähtöisessä analyysissä teksti ryhmitellään asiiasältöihin ja sisällöille annetaan nimet, jotka perustuvat kerättyyn aineistoon (Kananen 2015, 171). Teorialähtöisessä analyysissä luokittelu perustuu aikaisempaan viitekehykseen, joka voi olla teoria tai käsitejärjestelmä (Tuomi & Sarajärvi 2013, 87). Analysoin haastatteluja myös haastateltavien sukupuolen, työuran pituuden ja oppilaitoksen koon mukaisesti. Tämän alustavan ryhmittelyn jälkeen aloin pohtia aineistoni varsinaisia aiheita. Olin toteuttanut aineiston keruun teoriaohjattuna

teemahaastatteluna, jolloin haastattelun teemat muodostavat aineiston analyysin jaottelun (Tuomi & Sarajärvi 2013, 87). Lopuksi tiivistin tutkimusaineistoani sisällön analyysin pääperiaatteita noudattaen (ks. liite 2), mutta kuitenkin niin, ettei mitään oleellista materiaalia jäänyt pois (Vilka 2015, 164).

6.6 Kokemusten tulkinta

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston määrällä ei ole merkitystä vaan sen laadulla. Tutkimuksessa ei tavoitella yleistettävyyttä kuten määrällisessä tutkimuksessa. Tavoitteena laadullisessa tutkimuksessa on kuvata ilmiöitä ymmärrettävässä muodossa, jolloin ajattelumme voi muuttua. Tähän tavoitteeseen päästään myös pienellä aineistolla, jos se on analysoitu huolellisesti. (Vilka 2015, 150.)

Laadullisessa tutkimuksessa ei voida etukäteen määrittellä haastateltavien määrää, eli tällöin ei tiedä tarkoin aineiston lopullista kokoa. Aineiston riittävyys voidaan ratkaista saturaatiolla eli kyläntymisellä. Tämä on tilanne, jossa aineisto alkaa toistaa itseään eikä uutta tietoa enää löydy. (Tuomi & Sarajärvi 2013, 87.) Kyläntymispisteen määrittely on usein hankalaa, koska se riippuu aina tutkimuksen luonteesta. Tutkimussuunnitelmassa pitäisi pyrkiä jo ennakolta täsmällisesti määrittelemään saturaatiopiste, vaikka aina se ei ole mahdollista. Aineiston keruu vaiheessa jopa tutkimuskysymykset saattavat muuttua. Tutkittaessa ihmisten omakohtaisia kokemuksia kyläntymispisteen määrittely on erityisen hankalaa. (Vilka 2015, 152.) Kaikissa laadullisissa tutkimuksissa saturaatiota ei voida kuitenkaan hyödyntää aineiston riittävyyden määrittämisessä (Tuomi & Sarajärvi 2013, 87). Noudatin kokemusten tulkinnassa edellä kuvattua menetelmää mahdollisimman tarkasti.

6.7 Tutkijan oma esiymmärrys

Fenomenologisessa tutkimuksessa tutkijan on kuvattava myös omat ennako-oletuksensa ja ennakkokäsityksensä tutkittavasta ilmiöstä. Tutkimuksen yhtenä tavoitteena on tutkijan oman esiymmärryksen kyseenalaistaminen ja siitä etääntyminen, jotta ymmärrys tutkittavaan asiaan voisi lisääntyä. (Vilka 2015, 172.)

Itselläni on 25 vuoden opettajakokemus toisen asteen ammatillisesta koulutuksessa. Työskentelen opettajana, koulutuksen suunnittelutehtävissä ja luottamusmiehenä. Lisäksi toimin OAJ:n valtuuston jäsenenä. Pitkäaikainen työskentelyni oppilaitoksessa eri tehtävissä ja valtakunnallisessa järjestössä on auttanut minua ymmärtämään ja tulkitsemaan oppilaitosten arkea ja siellä tapahtuvia muutoksia. Vilkan (2015) mukaan fenomenologisessa tutkimuksessa käytetään yhtenä tutkimusvälineenä tutkijan esille tuomaa omaa esiymmärrystä tutkittavasta asiasta.

Tutkimukseni lähtökohta oli toisen asteen tutkinnon perusteiden uudistus ja se, miten opettajat ovat kokeneet siinä tapahtuneita muutoksia. Ennako-odotuksena tutkimuksessa oli liikunnanopettaja, joka ei löydä syksyllä 2015 tapahtuneesta uudistuksesta mitään positiivista. Lisäksi vahva esiymmärrykseni oli, että uudesta osaamisperusteisesta tutkinnon perusteiden uudistuksesta ei tule parannusta opiskelijoille entiseen opetussuunnitelmaan verrattuna, vaan sitä käytetään välineenä, kun toteutetaan ammatilliseen koulutukseen kohdentuvia leikkauksia. Tutkimukseni lopullinen tulos rakentuu tutkittavien kokemuksista muodostuneista merkityskokonaisuuksista sekä tutkijan esiymmärryksen muuttumisesta tutkimuksen aikana (Vilka 2015, 175).

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimuksen tuloksissa nostan esille teemahaastattelurungon ja haastattelujen pohjalta tutkimuskysymyksiini saamat vastaukset. Havainnollistan tuloksiani autenttisten tekstikatkelmien ja suorien lainausten avulla. Lainauksia käytän tarpeen mukaan, jotta lukija voisi myös itse tulkita ja ymmärtää opettajien kertomuksia. En ole nimennyt haastateltuja opettajia eikä oppilaitoksia, jossa he työskentelevät. Näin eettiset seikat tulevat huomioitua mahdollisimman huolellisesti.

Kaikille haastatelluille opettajille oli yhteistä se, että opetuksen tila- ja välineresurssit ovat kunnossa.

”Tässä talossa ja kampuksella on hyvät liikuntatilat. Paljon johtuu siitä, että esimiehet ovat liikuntamyönteisiä. Resurssipuitteet ovat kunnossa, ne ovat lähinnä pikkuasioita jos valittaa.” ”Tilat kunnossa, välineitä voidaan hankkia ja käyttää ulkopuolisia liikuntapalveluita.” (*mies, 55 v.*)

Tutkinnon perusteiden mukaista opetusta toteutetaan oppilaitoksissa neljä- tai viisijaksojärjestelmällä. Verkko-opintoina näitä opintoja oli mahdollisuus suorittaa yhdessä oppilaitoksessa. Verkko-opinnot ovat mahdollisia opiskelijoille, jotka suorittavat opinnot yksilöllisesti. Opiskelijoilla, joilla on aikaisemman opetussuunnitelman perusteella vapautus liikunnasta ja terveystiedosta iän (yli 18 v.) perusteella, on mahdollisuus suorittaa nämä opinnot verkko-opintoina.

7.1 Tutkinnon perusteen suunnitteluprosessi

Uuden tutkinnon perusteiden suunnitteluprosessi oli aloitettu oppilaitoksissa syksyllä 2014, vaikka valtakunnalliset tutkinnon perusteet eivät olleet vielä valmiit. Asetus tutkinnon perusteiden uudistuksesta hyväksyttiin 20.10.2014. Suunnitteluun opettajat olivat käyttäneet aikaa 3–4 päivää lukuvouden 2014–2015 aikana joko muiden yhteisten aineiden opettajien kanssa tai toisten liikunnanopettajien kanssa.

”Keväällä 2015 valtakunnallisten opetussuunnitelmien valmistuttua oppilaitoksissa tuli kiire valmistella omia koulukohtaisia opetussuunnitelmia.” (nainen, 36 v.)

Tällä hetkellä opettajat kokevat, että opetuksen ohella suunnitellaan, opetellaan ja selkeytetään uusia tutkinnon perusteita.

”Tavallaan suunnittelutyö on koko ajan menossa. Suunnitellaan suunnitelmaa ja koko ajan toteutetaan suunnitelmaa. Samalla kun mietitään ja kokeillaan, voidaan kyseenalaistaa, onko tässä sirpalemaisuuksessa mitään tolkkua.” (mies, 46 v.)

Kaikissa oppilaitoksissa koulukohtaiset opetussuunnitelmat oli saatu laadittua opetuksen hallinto-ohjelmaan Wilmaan viimeistään kesäkuun 2015 aikana. Koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa on noudatettu valtakunnallisen opetussuunnitelman linjauksia. Koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa on nimetty valinnaiset opinnot ja niiden opintopistemäärät. Lisäksi on laadittu toteuttamissuunnitelmat työkyvyn ylläpidolle, liikunnalle ja terveystiedolle sekä valinnaisiin opintoihin.

”Ei sitä voi moittia, mutta siinä oli kiire ja pakkopullan maku, että tehtävä on. Ehkä siinä ei ollut aikaakaan käytännön ajatteluun, miten se oikeasti toteutuu, kun arki alkaa.” (nainen, 35 v.)

Suunnitteluprosessin aikana opettajat kokivat omat vaikutusmahdollisuudet opetussuunnitelma-työskentelyssä varsin vähäisiksi. Koettiin, että opetuksen tasolta näkemystä ei kuunnella, kun suunnitellaan suuria linjauksia. Opettajat pystyvät vaikuttamaan oman opetuksen sisältöihin ja suunnitteluun mutta eivät opetussuunnitelmiin.

”Ei ole mitään mahdollisuutta vaikuttaa opetussuunnitelmiin. Juna etenee ja junan suuntaa määrittää raha.” (nainen, 36 v.)

Tutkinnon perusteiden uudistuksen yhtenä tarkoituksena on ollut selkeyttää ja järkipäristää yhteisten aineiden opetusta ja saada opiskelijat ottamaan vastuuta omasta oppimisesta ja valinnoista.

”Me ollaan tällä hetkellä itse sekaisin tästä hommasta, selviytymistarinaahan tämä on.” (mies, 46 v.)

Opettajat ovat kokeneet, että heille itselle tutkinnon perusteiden uudistus näyttäytyy vielä varsin sekava. Tämä on vaikeuttanut opiskelijoiden ohjaamista vastuun ottamiseen omasta oppimisesta tai valinnaisista opinnoista. Syksyn 2015 aikana tutkinnon uudistusprosessi ei ollut opettajien mielestä vielä selkeää ja järkipäätäistä.

Valinnaiten opintojen suunnitteluprosessia pidettiin sekavana, eikä opettajilla ole ollut selvää tietoa, miten prosessi suunnitellaan ja toteutetaan eri oppilaitoksissa. Kaikissa oppilaitoksissa on eri määrä valinnaisopintoja. Valinnaisuutta pidettiin ideologisesti hyvänä varsinkin, jos opiskelijat pääsisivät itse valitsemaan opintoja ja jos valinnaisia liikuntakursseja saataisiin koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin eri tutkinnonosien sisälle. Missään oppilaitoksessa yksittäinen opiskelija ei pääse tekemään henkilökohtaisia valintoja. Valinnat tehdään joko ryhmävalintana tai ne valitaan opiskelijalle automaattisesti.

”Käytännössä prosessissa hypättiin uuteen korimalliin ja osaamisperustaisuuteen. Tää on sekava malli. Vielä sellainen autonominen itsemääräämisoikeus, jossa opiskelija edes pääsisi valitsemaan tai edes ymmärtäisi tästä jotakin.” (*mies, 46 v.*)

Oppilaitoksissa ei ole pystytty laatimaan yhteistä käytäntöä valinnaisten opintojen järjestämiseksi, koska niiden lähtökohdat ovat erilaiset. Lisäksi esimiesten suhtautumisen työkyvyn ylläpitoon, liikuntaan ja terveystietoon koettiin vaikuttavan valinnaisten opintojen tarjottavaan määrään ja niiden järjestämiseen.

7.2 Lähiopetuksen tuntimäärät

Tutkittavat kertoivat, että lähiopetuksen määrä oppilaitoksissa on 18–19 tuntia osaamispistettä kohden.

”Päätös siitä, että yksi osaamispiste on 18 tuntia, tuli keväällä 2015, ja se oli hämmäntävin. Tiputus oli 28 tunnista 18:aan!” (*nainen, 36 v.*)

”Se läsnäolo, ohjaus ja lähiopetus olis ne, mitä mie toivon, että meillä olisi aikaa niihin.” (*nainen, 35 v.*)

Näin vähäisillä tuntimäärillä ei pystytä vaikuttamaan nuoren työ- ja toimintakykyisyyteen, mistä oltiin huolissaan. Muutos on koettu niin, että opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseen on entistä vähemmän aikaa ja lähiopetusta on liian vähän. Opiskelijoiden kanssa yhdessä olemiseen ei jää aikaa.

”Pitkään on oltu jo selällään painitermein. Niistä sadoista tunneista, joita meillä oli vielä käytössä 10–15 vuotta sitten, ollaan tultu tähän 36 tuntiin työkyvyn ylläpitoon, liikuntaan ja terveystietoon kolmen vuoden opinnoissa.” (*mies, 46 v.*)

7.3 Opettajien kelpoisuusehdot

Mahdollisesti tulevaa kelpoisuusehtomuutosta opettajat eivät pidä hyvänä, varsinkin jos se kohdistuu pelkästään työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon opetukseen.

”En näe hyvänä asiana, tulee erilaisia variaatioita, millaisella koulutustaustalla ja miten kukakin sitä toteuttaa, pedagoginen puoli siinä on kyseenalaista. Työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon opetuksessa pitää olla teoriatausta sekä pedagoginen osaaminen kunnossa.” (*nainen, 36 v.*)

7.4 Työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon tavoitteet

Työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon tutkinnon perusteiden tavoitteet eivät ole kovin paljon muuttuneet ammatillisten tutkintojen opetussuunnitelmista, jotka hyväksyttiin 2006. Uusien tutkinnon perusteiden valtakunnallisia tavoitteita työkyvyn ylläpidossa, liikunnassa ja terveystie-

dossa pidetään liian korkeina suhteessa siihen, minkä verran lähiopetukseen on varattu aikaa. Työkykyisyys ja hyvinvointisuunnitelman laatiminen ovat uusien tutkinnon perusteiden uudet tavoitteet, jotka nousevat vahvimmin esille.

”Haastavathan ne ovat. Tyydyttävän ykkösen tason tavoitteet ovat sellaiset, että siihen pitää aika paljon ponnistella, että siihen pääsee. Pitää katsoa läpi sormien ja vaatii aika paljon tukea ja ohjausta.” (nainen, 35 v.)

Tutkinnon perusteiden uudistuksessa pidettiin hyvänä sitä, että liikuntaa ja terveystietoa on lähestytty työkylynäkökulmasta, koska sitä opiskelijat tarvitsevat tulevaisuudessa.

”Ymmärrän sen, että ammatillisen koulutuksen tavoite on ammatillinen osaaminen ja työllistyminen, ja siihen oleellisesti liittyy se työkyky.” (mies, 55 v.)

Keinoja ja menetelmiä, miten tätä uutta oppiainetta opetetaan nuorille, tulisi tutkittavien mielestä kehittää.

”Mikä on meidän 15–16-vuotiaiden työkyvyn ylläpito tai työkyky? Puhutaan kohderyhmästä, joilla valtaosalla ei ole hajua edes kesätöistä ja siitä, missä työkykyä tarvitaan. Sitä pitäisi kehittää eikä ylläpitää.” (nainen, 35 v.)

Tutkinnon perusteiden uudistuksen yhtenä haasteena pidettiin tavoitteiden sirpalemaisuuutta. Lähiopetukseen on käytössä entistä vähemmän aikaa, ja tavoitteet ovat tiukentuneet. Tämän vuoksi tavoitteisiin on vaikea päästä. Opettajat kokivat, että on haastavaa miettiä, miten paljon pitäisi opettaa 36 tunnista työkyvyn ylläpitoa, liikuntaa ja terveystietoa. Valtakunnallisissa tutkinnon perusteissa tai koulukohtaisissa toteuttamissuunnitelmissa tätä ei ole määritelty.

Uuden oppiaineen työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon on koettu olevan myös liian terveystietopainotteinen. Aikaisempaa opetussuunnitelmaa, jossa liikunta ja terveystieto olivat omina oppiaineina, pidettiin toimivampana.

”Terveystiedon tietämystason nostaminen ei paranna opiskelijoiden työ- tai toimintakykyisyyttä.” (mies, 55 v.)

”Meillä pitäisi olla jatkuvasti liikuntaa arjessa. Se on pieni breikki arjessa, ja se on sosiaalisesti, fyysisesti ja psyykkisesti tärkeä. Tätä kautta kun opittais liikkumaan, se siirtyy sinne työelämään.”(*nainen, 36 v.*)

Koettiin, että liikuntaa pitäisi painottaa enemmän käytännön opetuksessa ja tuoda entistä enemmän näkyville oppilaitoksissa. Liikunnan pitäisi olla tämän ajan nuorten näköistä, ja sen tulisi luoda positiivisia kokemuksia. Kaikki opettajat olivat yhtä mieltä siitä, että liikunnanopetus on edelleen ”kova juttu” ammatillisessa koulutuksessa, ja siitä on jopa kiistatonta näyttöä. Liikunnan opetuksen vahvuus verrattuna muihin yhteisiin aineisiin on siinä, että opetettava aine on toiminnallista, josta opiskelijat antavat hyvää palautetta ja joka on lähiopetusta. Lisäksi opiskelijat valitsevat paljon valinnaisia liikuntaopintoja, jos siihen annetaan mahdollisuus. Toisaalta nähtiin, että terveystiedon opetukselle on myös tarvetta ammatillisessa koulutuksessa.

Opettajat toivat haastattelussa esille, että uusien tutkinnon perusteiden yksi taustaideologia osaa-
misperustaisuus koetaan vielä hankalana. Oppilaitoksissa on alettu kouluttautua valmentavaan ja tiimioppimiseen. Tämä näyttäisi olevan tämän päivän trendi ammatillisessa koulutuksessa. Enää ei puhuta opettamisesta tai oppimisesta, vaan kaiken perusta on osaamisessa ja oppimaan ohjaamisessa.

”Opiskelija on harrastetoiminnalla voinut osoittaa, että on suorittanut liikunnan, katsotaan, mitä se opiskelija on suorittanut eikä mietitä, vastaako se tavoitteita. Nämä suoritteet tulevat tärkeimmiksi, onko jotakin näyttöä jostakin tekemisestä, niin se riittää. Opettajan rooli, pedagogiikka ja sen painoarvo jatkossa vähenevät.” (*mies, 55 v.*)

Toisaalta opettajat kokivat valmentavan työtteen sopivan opetettavaan aineeseen, mutta tuntiresseja pitäisi olla enemmän ohjaamiseen ja opetuksen suunnitteluun.

7.5 Häviääkö liikunta ja terveystieto ammattiaineiden sisään?

Integrointia ammatillisiin opintoihin oli lähdetty suunnittelemaan jo suunnittelutyön alkuvaiheissa kaikissa oppilaitoksissa, ja sitä tehdään edelleen. Integrointi koettaisiin hyvänä asiana, jos se pystyttäisiin käytännössä järjestämään ja toteuttamaan yhteistyönä. Opettajat olivat valmiita muuttamaan toimenkuvaansa niin, että osa opetuksesta tapahtuisi työsaleissa, työssä oppimassa tai yhteistyössä ammatillisten opettajien kanssa.

”Mun mielestä on ihan luontevaa, että työkykyä ja ergonomiaa opetellaan tuolla lumikolan varressa, kun jossakin kuntosalilla tai liikuntasalissa.” (*mies, 46 v.*)

”Ei ne työntekijät kehitä sitä työkykyä siellä työmailla tai työtehtävissä, vaan kyllä se kehittäminen tapahtuu siellä liikuntapaikoilla. Niin miksi meidän pitää viedä opetus väkisin työpaikoille?” (*nainen, 36 v.*)

Syksyn 2015 aikana kuitenkin missään oppilaitoksessa ei ollut tehty yhteistyötä ammatillisten opintojen kanssa käytännössä. Työkyvyn ylläpito, liikunta ja terveystieto sekä valinnaiset on opetettu omina oppiaineina.

Kaikki haastatellut opettajat kokevat yhteisten opintojen sekä työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon aseman itsenäisenä oppiaineena ammatillisessa koulutuksessa olevan tulevaisuudessa uhattuna. Koulutuksen rahoitus, säästöt ja puheet integroinnista ammatilliseen opetukseen sekä verkko-opetus luovat tätä epävarmuutta.

”Kauhun sekaisin tuntein, uudistusta tulee uudistusten perään, ja ensi syksynä kaikki menee taas uusiksi.” (*nainen, 35 v.*)

Oppilaitoksissa on alkamassa syksyllä 2016 kokeiluja opetuksen toteuttamisesta jaksottomassa järjestelmässä. Lisäksi on ollut keskusteluja lähiopetuksen määrän leikkaamisesta 10 %:lla. Tämä tarkoittaisi lähiopetuksen määrän vähentymistä 18 tunnista 16 tuntiin.

Oppilaitoksissa suunnitellaan tulevaa lukuvuotta hyvin puutteellisin tiedoin. Tätä kirjoitettaessa ei ole vielä päätöksiä siitä, mitkä ovat hallituksen säästöpäätökset ja miten ne vaikuttavat oppilaitosten tulevaisuuden suunnitteluun.

Opettajat toivat esille kysymyksen, tuottaako toisen asteen ammatillinen koulutus tulevaisuudessa jatko-opintokelpoisuuden vai riittääkö pelkkä ammatillinen osaaminen? Ilman työ- tai toimintakykyisyyttä ei voi toimia ammatissa. Työkykyä ja toimintakykyisyyttä pitää saada entistä enemmän näkyville tulevaisuudessa, ja opettajat toivoivatkin lisää työkykykoulutusta. Varsinkin nuoremmat liikunnanopettajat toivat esille sen, ettei heidän koulutuksessaan ollut työkykyyn tai ammatillisen koulutuksen liikunnanopetukseen liittyviä opintoja.

”Työkyky, se on vähän epäselvänä miulle, mitä se on. Ei meillä Jyväskylässä puhuttu tästä ammatillisen koulutuksen pedagogiikasta paljon mitään. Näihin oman alan juttuihin kaipaisi myös koulutusta.” (*nainen, 35 v.*)

Liikunnanopettajan toimenkuva kaippaa muutosta toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa. Opettajien pitäisi muuttaa toimintaansa henkilökohtaisempaan ohjaukseen, ja heidän tulisi olla mukana työelämässä ja kaikkialla siellä, missä nuoret tarvitsevat apua. Liikunnanopettajien pitää tulevaisuudessa ottaa entistä enemmän vastuuta opiskelijan hyvinvoinnista, toimintakyvystä ja opiskelukyvystä. Liikunnanopettaja onkin yleensä ainut henkilö oppilaitoksessa, jolla on oikea koulutus tähän asiaan.

”Jossakin vaiheessa tulee se hetki, kun täällä joku sanoo, mitä nää jätkät tarvii? Kun työkykyä ja vuorovaikutusta. Voitasko opetus rakentaa sen ympärille? Vihelletään peli poikki ja tehdään tästä rautalankamalli. Ruvetaan keskittymään työkykyyn ja vuorovaikutukseen.” (*mies, 46 v.*)

8 POHDINTA

Tutkimukseni lähtökohtana olivat Mirja Hirvensalon ja Maarit Marttila artikkeli Liikunta ja tiede -lehdessä 51/2014 sekä Liikunnan ja terveystiedon opettajat ry:n julkilausuma opintopäivillä Sallossa 30.–31.1.2015. Näissä artikkeleissa oltiin huolissaan siitä, mitä tapahtuu toisen asteen ammatillisen koulutuksen liikunnan ja terveystiedon opetuksessa uusien tutkinnon perusteiden tultua voimaan syksyllä 2015. Artikkeleissa oltiin huolissaan muun muassa seuraavista asioista: Häviääkö liikunta ja terveystieto ammattiaineiden sisään? Mikä on liikunnan ja terveystiedon asema itsenäisenä oppiaineena? Vähenevätkö opetuksen tuntimäärät ja heikennetäänkö opettajien kelpoisuusehtoja?

Tutkimuksessa sain yksiselitteiset vastaukset edellä esitettyihin kysymyksiin. Toisen asteen koulutuksessa on uusi oppiaine työkyvyn ylläpito, liikunta ja terveystieto, joka on säilyttänyt asemansa syksyn 2015 aikana itsenäisenä uutena oppiaineena. Lähiopetuksen määrää on laskettu huomattavasti, eikä kelpoisuusehtojen alentamisesta ole vielä päätöstä (asetusta ei ollut hyväksytty 31.12.2015 mennessä). Kaikki haastateltavani olivat sitä mieltä, että mahdollinen kelpoisuusehtojen alentaminen heikentää oppiaineen opetuksen laatua.

Miten tässä uudistuksessa on käynyt, ja kuka tästä muutoksesta on oikeasti kiinnostunut? Uudet tutkinnon perusteet tulevat voimaan mahdollisesti jo vuonna 2018. Opetussuunnitelmia uudistetaan tällä hetkellä erittäin nopealla aikataululla. Tärkein kysymys näissä muutoksissa pitäisi olla se, miten pedagogiikka muuttuu oppilaitoksissa tutkinnon perusteiden muutoksen yhteydessä ja saadaanko aikaiseksi laadukkaampaa opetusta, joka vastaa sekä yhteiskunnan että työelämän tarpeisiin. McNeil määritteli (1981) opetussuunnitelman menetelmänä, jolla edistetään kasvatusta ja välitetään niitä tavoitteita ja arvoja, joita pidetään tärkeinä ja arvokkaina kyseisenä aikana. Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on koulutuksen laadun kehittäminen ja ammatillisen osaamisen vahvistaminen. Toisaalta koulutuksen tehokkuuden lisäämistä pidetään erittäin tärkeänä ideologiana, joka korostuu yhteiskunnassamme tänä päivänä hyvin voimakkaasti. Tästä syntyykin mielestäni ristiriita, miltä pohjalta toteuttamissuunnitelmia laaditaan ja toteutetaan. Ammatillisen kou-

lutuksen valtakunnallista opetussuunnitelmaa voidaan tarkastella pedagogiikan ja oppimiskokemusten näkökulmasta (curriculum-malli). Patrikainen ja Myller (2002) ovat todenneet, että yhteiskunnan muuttumisen myötä opettajien ajattelu siirtyy tähän suuntaan. Onko tässä käymässä niin, että koulutukseemme kohdistuvat voimakkaat säästötoimet muuttavat tätä ajattelua koulukohtaisissa toteuttamissuunnitelmissa oppiainejakoiseksi ja hallinnolliseksi (Lehrplan-malli) (Meisalo ja Lavonen 1994, 20).

Asetus tutkintorakenteen muutoksesta hyväksyttiin 20.10.2014 ja samalla päätettiin, että uudet tutkinnon perusteet tulevat voimaan syksyllä 2015 (Opetushallitus 2015). Opetushallitus velvoitti koulutuksen järjestäjät ottamaan huomioon omassa opetussuunnitelmatyöskentelyssään seuraavia asioita: koulutuksen toteuttamistavat, opiskelijoiden yksilölliset valinnanmahdollisuudet sekä tutkinnon osien järjestäminen yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassa tulee myös päättää tutkintokohtaisesti tutkinnon osien tarjonnasta ja suoritusjärjestyksestä.

Päätös tutkinnon uudistamisesta tuli varsin myöhäisessä vaiheessa. Koulutuksen järjestäjille ja oppilaitoksille jäi vain seitsemän kuukautta aikaa valmistella muutosta. Tutkinnon uudistus on haastatettujen kokemuksen mukaan yhteisten tutkintojen osalta sekava, koska yksilöllisiä valinnanmahdollisuuksia on lisätty, mikä on aiheuttanut vaikeuksia toteuttaa valinnaisuutta käytännössä. Sekavuutta on haastatettujen kokemana lisännyt vielä se, että opintoviikot muuttuvat osaamispisteiksi ja opintonsa jo aloittaneet opiskelijat siirtyvät noudattamaan uusia tutkinnon perusteita. Kaikissa oppilaitoksissa oli ehditty laatia koulukohtaiset opetussuunnitelmat kesäkuun 2015 aikana opiskelijahallinto-ohjelma Wilmaan.

Opetus- ja toteuttamissuunnitelmien laatiminen oli ollut haastavaa näin nopeassa aikataulussa. Haastattelujen perusteella vaikuttaa siltä, että suunnittelun lähtökohtana on ollut oppilaitoksen aikaisempi tapa järjestää opintoja, opettajan opetusvelvollisuuden täyttyminen sekä opiskelijahallinto-ohjelma Wilman määrittämät reunaehdot ja esimiesten suhtautuminen liikuntaan.

Kaikissa oppilaitoksissa koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa työelämässä tarvittava osaaminen -tutkinnon osassa on nimetty osa-alueet, mutta ei ole päätetty niiden suoritusjärjestyksestä. Li-

säksi on nimetty valinnaiset opinnot ja niiden opintopistemäärät. Koulukohtaisissa toteuttamissuunnitelmissa ei ole määritelty, miten lähiopetustunnit jakautuvat työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon kesken yhden osaamispisteen sisällä. Oppilaitokset ovat saaneet itsenäisesti päättää, kuinka pakolliset opinnot ja valinnaisuus toteutetaan (Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä 2015).

Koulutuksen järjestäjien suunnittelutyössä on ollut puutteita ja epäselvyyttä siitä, mitä opintoja opiskelijoiden valittavaksi voidaan laittaa eri tutkinnon osien alle ja miten paljon opintoja voi olla. Tämä on aiheuttanut sen, että elokuusta 2015 alkaen oppilaitoksissa on toteutettu tutkinnon perusteita hyvin eri tavoin. Saman oppilaitoksen sisälläkin saattaa olla erilaisia toteutuksia eri aloilla (Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä 2015).

Tutkinnon perusteiden uudistuksen suunnitteluprosessissa yksittäisellä opettajalla ei ole ollut kovinkaan paljon vaikuttamisen mahdollisuuksia. Opettajat kokevat, että tällä hetkellä opetellaan, suunnitellaan ja selkeytetään uusia tutkinnon perusteita samanaikaisesti, kun ohjataan opiskelijoita. Tutkinnon uudistus näyttäytyy tällä hetkellä oppilaitoksissa hyvin keskeneräisenä. Toteuttamissuunnitelmia ei ole ehditty suunnitella eikä organisoida käytäntöön kunnolla, eikä valmistelutyölle ole ollut riittävästi aikaa.

Kuitenkin yksittäinen opettaja tekee ne pedagogiset ratkaisut suunnitellessaan kurssia ja kohdattaa opiskelijan. Opettajat nostivat haastatteluissa esille sen, että heillä on vielä päätävävalta yksittäisten kurssien sisällöllisessä ja pedagogisessa kehittämisessä. Tulevaisuudessa liikunnanopettajan pitää kehittää omaa pedagogista ajatteluaan uusien tutkinnon perusteiden osaamisperustaisuuden mukaan ja ottaa käyttöön valmentavan opettajuuden ja tiimioppimisen menetelmiä (Opetushallitus 2014).

Se, mitä Opetushallitus velvoitti koulutuksenjärjestäjiä ottamaan huomioon opetussuunnitelmatyöskentelyssään, ei ole kaikilta osin toteutunut (Opetushallitus 2015). Yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa ja opiskelijoiden yksilölliset valinnanmahdollisuudet ovat vielä alkutekijöissään. Opetushallituksen yhtenäiset tarkemmat etukäteisohjeet olisivat selkeyttäneet opetuksen suunnit-

teluprosessia ja helpottaneet oppilaitosten toteuttamissuunnitelmien laadintaa. Tällöin oppilaitoksiin olisi saatu yhtenäisemmät käytänteet järjestää ja toteuttaa uutta oppiainetta työkyvyn ylläpitoa, liikuntaa ja terveystietoa.

Kun tarkastellaan tätä tutkinnon perusteiden muutosta kokonaisuutena, ammatillisen koulutuksen tärkeimmäksi tavoitteeksi nousee ammatillinen osaaminen, ja sen liikunnanopettajat ymmärtävät. Opetussuunnitelmissa liikunnan ja terveystiedon opetuksesta on vähennetty tunteja radikaalisti. Lähiopetuksen määrät olivat tutkimissani oppilaitoksissa 18 tuntia osaamispistettä kohden (Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä 2015), ja ensi lukuvuodelle on kaikissa oppilaitoksissa varauduttu 8–10 %:n leikkauksiin lähiopetuksen määrässä.

Edellisessä opetussuunnitelmassa oli kaksi opintoviikkoa liikuntaa ja terveystietoa lähiopetuksena. Uusissa tutkinnon perusteissa on kaksi osaamispistettä työkyvyn ylläpitämistä, liikuntaa ja terveystietoa. Lähiopetuksen määrä oli vähentynyt pakollisten opintojen osalta kaikissa oppilaitoksissa tutkituissa oppilaitoksissa 54 tunnista 36 tuntiin kolmen vuoden koulutuksessa, eli opetuksen määrän väheneminen on jo merkittävää. Uuden oppiaineen opetusvelvollisuus opettajilla on syksystä 2016 alkaen 874 tuntia vuodessa (23 h/vko) (Kuntatyönantajat 2015).

Tutkinnon uudistuksen yhteydessä koulutuksen järjestäjällä on ollut mahdollisuus uudistaa omaa toimintatapaansa ja opintojen järjestämistä täysin uudelta pohjalta. Tämä koskee etenkin yhteisiä tutkintoja, koska niissä muutokset ovat olleet suuria. Kaikissa oppilaitoksissa oli jo suunniteltu suunnitteluvaiheessa integraatioita ammatillisiin opintoihin ja verkko-opintoja. Sen sijaan syksyn 2015 aikana sisällöllistä yhteistyötä työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon ja ammatillisten opintojen välillä ei ollut tehty missään oppilaitoksessa. Integraatio eri oppiaineiden välillä nähdään hyvänä asiana, kun se toteutetaan ja suunnitellaan oikein. Verkko-opintoja oli tarjolla yhdessä oppilaitoksessa opiskelijoille, joilla oli aikaisemmin suoritettu vanhan opetussuunnitelman mukaiset liikunta- tai terveystieto-opinnot. Tällä hetkellä työkyvyn ylläpitoa, liikuntaa ja terveystietoa sekä valinnaisia opintoja opetetaan vielä itsenäisinä oppiaineina. Kaikissa oppilaitoksissa on alkamassa syksyllä 2016 erilaisia kokeiluja työkyvyn ylläpitämisen, liikunnan ja terveystiedon integraatiosta ammatilliseen opetukseen, verkko-opetuksesta sekä jaksottomasta opetuksen järjestämi-

sen mallista. Lisäksi jatkuvat puheet koulutuksen säästöistä ovat aiheuttaneet sen, että liikunnanopettajat näkevät ammatillisessa koulutuksessa heidän oppiaineensa olevan uhattuna tulevaisuudessa. Tämä on lisännyt myös opettajien epätietoisuutta ja työn kuormittavuutta.

Tutkielmaproessin arviointia

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena voidaan pitää uuden teoria luomista ja ymmärryksen lisääntymistä tutkittavasta ilmiöstä. Uutta teoriaa en pystynyt luomaan tutkinnon perusteiden uudistamisesta, mutta ymmärrys tutkittavaa asiaan kohtaan lisääntyi sekä itselläni uutena tutkijana että haastateltavina olleilla opettajilla. Tutkimukseni ajoittuminen pidemmälle aikavälille, esimerkiksi koko lukuvuodelle, olisi lisännyt tutkimuksen luotettavuutta ja tulokset olisivat saattaneet olla erilaisia.

Vilkan (2015) mukaan laadullisen tutkimuksen yksi tärkeä tehtävä on olla myös emansipatorinen. Uskon, että haastattelulla oli vaikutusta myös haastateltujen opettajien ajattelu- ja toimintatapoihin haastattelun jälkeen. Kyse oli uudesta asiasta, jota ei ollut ehditty ajattelemaan tietoisesti kiireen keskellä syksyn 2015 aikana. Oma käsitykseni tutkinnon perusteiden uudistamisesta muuttui positiivisempaan suuntaan tutkimuksen aikana. Tutkinnon perusteiden uudistuksessa on löydettävissä asioita, jotka ovat kehittyneet parempaan suuntaan verrattuna aikaisempaan opetussuunnitelmaan. Haastattelujen aikana pyrin olemaan neutraali, jotta oma esiymmärrykseni tutkittavasta asiasta ei olisi vaikuttanut haastattelutulokseen.

Halusin tutkia kyseistä aihetta sen ajankohtaisuuden takia ja siksi, että olen ollut itse mukana läheisesti uudistusprosessissa. Tutkimuksen ajankohtaisuus lisäsi mielenkiintoani tutkimusta kohtaan. Ajankohtaisuudesta johtuen aiheesta ei ollut saatavilla juurikaan teoreettista tietoa tai aikaisempia tutkimuksia. Tämä hankaloitti lähteiden hankkimista, enkä välttämättä saanut alkuperäistä lähdettä, mikä voi vaikuttaa tutkimukseni luotettavuuteen.

Tutkimukseni kohteena oli neljä liikunnanopettajaa, jotka olin valinnut harkituin perustein. Haastattelut alkoivat joidenkin kysymysten kohdalla toistaa itseään, joten niissä tapahtui kylläntymistä. Toisaalta tutkin ihmisten omakohtaisia kokemuksia, joten tällöin saturaation määrittely oli

hankalaa. Sain aineistosta asettamiini tutkimuskysymyksiin ja tutkimusongelmaan riittävät vastaukset. Haastatteluista esille nousivat seuraavat teemat: suunnitteluprosessi, opetussuunnitelman tavoitteet, oppiaineen integrointi ammatillisiin aineisiin, kokemus tutkinnon perusteiden uudistuksesta sekä sen tulevaisuus.

Haastateltavien määrä olisi voinut olla suurempi, jotta aineistoa olisi kertynyt enemmän. Laajempi aineisto olisi lisännyt tutkimukseni luotettavuutta. Aineisto oli kuitenkin aloittelevalla tutkijalla riittävän kokoinen. Pystyin käsittelemään ja analysoimaan saamaani tietoa hallitusti. Tein haastattelusta tulkintoja ja pystyin varmentamaan niitä oman aineistoni pohjalta. Analysoin ja tulkitsin haastatteluja tutkimuskirjallisuudessa esitettyjen oppien pohjalta mahdollisimman tarkasti. Käytin tutkimustulosten esittelyssä autenttisia lainauksia, jotta lukija voi muodostaa oman tulkintansa haastatteluista.

Tutkimukseni ajankohtaisuudesta johtuen aiheesta ei ollut saatavilla juurikaan aikaisempia tutkimuksia tai teoreettista tietoa. Kirjallisuuskatsauksessa lähestyin aihetta määrittelemällä opetussuunnitelman teoreettisesti kolmesta eri ammatillisen koulutuksen näkökulmasta. Seuraavaksi selvitin, mikä on opetussuunnitelmatyön työnjako ja eri toimijoiden tehtävät. Tutkin teoreettisesti asetusta tutkinnon perusteiden uudistuksesta ja vertailin vanhan opetussuunnitelman sekä uusien tutkinnon perusteiden tavoitteita toisiinsa. Lopuksi toin esille oppilaitoksessa käytettävän mallin suunnitteluprosessista, jossa olen itse mukana. Tämä auttoi minua muodostamaan vertailupohjaa sille, miten muissa oppilaitoksissa suunnitteluprosessi oli edennyt. Tutkimukseni teoreettinen viitekehys auttoi minua ymmärtämään, mikä on teoreettisen tiedon merkitys tutkimustyössä. Löysin yhtymäkohtia teoreettisen tiedon ja tutkimukseni välillä ja osasin yhdistää niitä tuloksissa.

Tutkimukseni haastatteluaineiston ja kirjallisuuskatsauksen pohjalta pystyn esittämään johtopäätöksiä siitä, miten opettajat ovat kokeneet tutkinnon uudistuksen syksyn 2015 aikana. Lisäksi esitän näkemyksiä siitä, mikä on liikunnanopettajien asema toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa tulevaisuudessa.

Yhteenveto ja johtopäätökset

Kvalitatiivisen tutkimukseni tavoitteena oli saada liikunnanopettajilta omakohtaisia kokemuksia teemahaastattelun avulla siitä, miten he ovat kokeneet ammatillisen koulutuksen tutkinnon perusteiden uudistuksen syksyllä 2015. Tutkimuksen tuloksena muodostui kaksi näkemystä siitä, mikä on työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon asema toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa tulevaisuudessa.

Oppilaitoksissa pitäisi liikunnanopettajien roolia muuttaa enemmän hyvinvointivalmentajan suuntaan. Hyvinvointivalmentaja olisi mukana työelämässä, työssä oppimassa, työsalissa ja siellä, missä nuoret tarvitsevat apua. Liikunnanopettajien pitäisi ottaa entistä enemmän vastuuta opiskelijoiden hyvinvoinnista, työkyvyn kehittämisestä, toimintakyvystä ja opiskelukyvystä. Liikunnanopettajat ovat ammatillisissa oppilaitoksissa ainoita opettajia, joilla on oikea koulutus näihin asioihin. Vaskelaisen (2013) mukaan liikunnan ja terveystiedon opetusta on pätevä antamaan henkilö, joka on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon, johon sisältyvät opetettavassa aineessa 120 opintoviikon laajuiset opinnot ja muissa opetettavissa aineissa vähintään 60 opintopisteen opinnot. Opetus- ja kulttuuriministeriö (2014) on esittänyt, että työkyvyn ylläpitämisen liikunnan ja terveystiedon opettajalta edellytetään jatkossa soveltuvaan korkeakoulututkintoon ja pedagogisten opintojen suorittamista.

Pelkälle liikunnanopetukselle on myös tarvetta, ja se pitäisi nähdä itseisarvona ammatillisessa koulutuksessa. On selkeää näyttöä siitä, että jos opiskelijoilla on mahdollisuus valita liikuntakursseja, he valitsevat liikuntaa ja saavat opinnot suoritettua. Uudet tutkinnon perusteet antavat koulutuksen järjestäjille mahdollisuuden tarjota halutessaan 16 eri valinnaista liikuntakurssia opiskelijalle (Ammatillisten perustutkintojen perusteet 2014). Näin ammatillisen koulutuksen käynyt nuori saa työkyky- ja vuorovaikutustaitoja, joita hän tarvitsee selviytyäkseen ammatista ja elämästä. Ammatillisessa koulutuksessa pitäisikin keskittyä näiden taitojen ohjaamiseen entistä enemmän. Opettajien haastatteluista nousi esille myös se, että he uudistaisivat omaa rooliansa tähän suuntaan.

Jos kehitys kuitenkin jatkuu nykyisenlaisena eli toimintakyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon lähiopetus vähenee edelleen ja integroituu ammatillisiin opintoihin tai sitä järjestetään verkko-opintoina, kehityssuuntaus on huono. Paljon on tutkimustietoa siitä, mikä on ammatilli-

sen koulutuksen opiskelijan toimintakykyisyys tänä päivänä verrattuna esimerkiksi lukio-opiskelijoihin (Suomalaisten fyysinen aktiivisuus ja kunto 2010). Voidaan olettaa, että ammatillisen koulutuksen opiskelijat eivät tule selviytymään työtehtävistään tulevaisuudessa. Nämä epävarmuustekijät myös vähentävät koulutettujen liikunnanopettajien kiinnostusta työskennellä toisen asteen koulutuksessa.

Uusissa tutkinnon perusteissa painotetaan osaamisperusteisuutta, ja pedagogisina opetusmenetelminä oppilaitoksissa otetaan käyttöön valmentavaa opettajuutta ja tiimioppimista. Olisi mielenkiintoista tehdä seurantatutkimus, miten nämä soveltuvat työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon opettamiseen ja millaisia oppimistuloksia niillä saadaan aikaan. Tiimioppimisesta on saatavilla tutkimustuloksia vain ammattikorkeakoulusta, ja tutkimukset koskevat opiskelijoiden sijoittumista työelämään tai ryhtymistä yrittäjiksi, eli niissä ei ole tarkasteltu sitä, mitä tai miten on asioita opittu. Mielestäni tämän kaltaiset tutkimuskohteet olisivat toisen asteen koulutuksessa tärkeitä ja mielenkiintoisia. Lisäksi tulisi tutkia, miten toisen asteen ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat leikkaukset tai säästöt vaikuttavat oppilaitoksissa opetuksen laatuun ja oppimistuloksiin sekä miten ne kohdennetaan ja mitkä ovat niiden vaikutukset työkyvyn ylläpidon, liikunnan ja terveystiedon opetukseen ja liikunnanopettajiin.

LÄHTEET

Ammatillisen perustutkinnon perusteet 2014. Helsinki: Opetushallitus.

Heikinaro-Johansson, P. & Huovinen, T. 2007. Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan. 2.uudistettu painos. Jyväskylä: WSOY.

Heinonen, J.-P. 2005. Opetussuunnitelmat vai oppimateriaalit. Peruskoulun opettajien käsityksiä opetussuunnitelmien ja oppimateriaalien merkityksestä opetuksessa. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitos. Julkaisuja 257. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Hirsijärvi, S. 1983. Kasvatustieteen käsitteistö. Helsinki: Otava.

Hirvensalo, M. & Marttila, M. 2015. Häviääkö liikunta ja terveystieto ammattiaineiden sisään? Liikunnan ja terveystiedon asema itsenäisenä oppiaineena on turvattava. Liikunta ja tiede 51, 80–81.

Hätönen, H. 2006. Eläköön opetussuunnitelma 2. Opas ammatillisen koulutuksen järjestäjille ja oppilaitoksille. Saarijärvi: Opetushallitus.

Jaakkola, T., Liukkonen, J. & Sääkslahti, A. 2013 Liikuntapedagogiikka. Juva: PS-kustannus.

Kananen, J. 2015 Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Jyväskylä: Suomen Yliopistopaino Oy.

Kiinni ammattiin – Ote opintoihin. Keskeyttämisen vähentäminen ammatillisessa peruskoulutuksessa. 2011. Opetusministeriön julkaisuja 2007:27. Viitattu 2.6.2015 <http://www.minedu.fi/julkaisut>.

Kohti osaamisen valmentamista ja osaamisperusteisuutta, Pedagogisen kehittämisen tiekartta 2014. Joensuu: Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä.

Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016. Kehittämissuunnitelma. 2012. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:1. Viitattu 23.2.2016 <http://www.minedu.fi/julkaisut>.

- Kuntatyönantajat Yleiskirjeen 11/2015. Liite 1. Kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen 2014–2016 toista jaksoa 1.1.2016–31.1.2017 koskevien sopimusmuutosten soveltamisohjeet. Viitattu 15.5.2016 www.kuntatyonantajat.fi
- Liikunnanopetuksen alasarjojen ammatillisessa koulutuksessa. 2015. Liikunnan ja terveystiedon opettajat ry. julkilausuma. 30.1.–31.1.2015 Salo.
- McNeil, J. 1981. Curriculum. A Comprehensive Introduction. Boston: Little, Brown and Company.
- Meisalo, V. & Lavonen, J. 1994. Fysiikka ja kemia opetussuunnitelmassa: teoriasta käytäntöön opetuksen uudistamiseksi. Helsinki: Opetushallitus.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2014. Opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen muuttaminen. Viitattu 16.4.2016. www.hare.vn.fi.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2015. Ammatillisen koulutuksen hallinto, ohjaus ja rahoitus. Viitattu 3.3.2015 www.minedu.fi/OPM/Koulutus.
- Opetushallitus 2014. OSAAMISPERUSTEISUUS TODEKSI-askelmerkkejä koulutuksen järjestäjille. Viitattu 15.5.2016 www.oph.fi
- Opetushallitus Tutkinnon perusteet – voimaa 2015. Helsinki. Viitattu 6.6.2015. www.oph.fi/ammatillisetperustutkinnot
- Opetushallitus. 2008. Ammatillisen perustutkinnon perusteet. Vaasa: Oy Fram Ab.
- Patrikainen, R. & Myller, L. 2002. Opettajan pedagogisen ajattelun peruspilareita. Teoksessa M.-L. Julkunen (toim.) Opetus, oppiminen, vuorovaikutus. Helsinki: WSOY, 182–201.
- Pohjois-Karjalalan koulutuskuntayhtymä, opiskelijatietojärjestelmä Wilma 2015. Viitattu 4.6.2015. <https://wilma.pkky.fi/catalog/57612/1399>
- Pohjois-Karjalalan koulutuskuntayhtymä, organisaation esittely 2015. Viitattu 8.6.2015. www.pkky.fi/pkky/organisaation-esittely

- Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä. Opetussuunnitelmat ja pedagogiikka PKKY:ssä, sähköinen työpöytä 2015. Viitattu 7.6.2015. [http://pkky.sharepoint/yhteiset_toiminnot/muut palvelut](http://pkky.sharepoint/yhteiset_toiminnot/muut_palvelut)
- Ruusuvuori, J. & Nikander, P. & Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino.
- Suomalaisten fyysinen aktiivisuus ja kunto 2010. Terveyttä edistävän liikunnan nykytila ja muutokset. 2011. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2011:15. Viitattu 15.5.2015. <http://www.minedu.fi/Julkaisut>.
- Syrjäläinen, E. 1994. Koulukohtainen opetussuunnitelmatyö ja koulukulttuurin muutos. Helsingin yliopisto. Opettajainkoulutuslaitos. Tutkimuksia 134. Helsinki: Yliopistopaino.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 11. uudistettu painos. Vantaa: Tammi.
- Vaskelainen, T. 2013 Palvelussuhdeopas opetushenkilöstön esimiehille. Helsinki: Kuntatyönantajat.
- Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Teemaluettelo:

Teemahaastattelun aihealueet

1. Taustatiedot

- ikä
- perustutkinto
- kokemus liikunnanopettajan työstä
- lajit

2. Työkokonaisuus

- tehtävät, oppilaitos
- resurssit

3. Tutkinnon perusteet: työkyvyn ylläpidossa, liikunnassa ja terveystiedossa

- uudistusprosessin toteuttaminen oppilaitoksessa
- miten suunnittelua toteutetaan oppilaitoksessa
- mahdollisuudet vaikuttavat suunnitteluun
- suunnitelman toteutusmahdollisuudet
- yhteistyö muiden liikunnanopettajien kanssa suunnittelussa
- opetussuunnitelman tavoitteet
- koulukohtaiset toteuttamissuunnitelmat
- integrointi ammatillisiin opintoihin
- yli 18-vuotiaat, joilla oli vapaus liikunnasta ja terveystiedosta (miten järjestetty?)
- kelpoisuusehdot (vaikuttaako opetuksen laatuun ja sisältöihin?) ja uusi opetusvelvollisuus 23 h/viikko (miten koet?)

4. Valinnaisuus

- vaikutus opetussuunnitelmiin
- opettajien mahdollisuus vaikuttaa opintojen määrään ja sisältöihin
- oppilaiden mahdollisuus valita
- onko tutkinnon osia mahdollisuus suorittaa verkko-opintoina / muissa oppilaitoksissa

5. Jaksoluku (5-jaksojärjestelmä)

- vaikutus tutkinnon perusteiden toteutukseen
- opetussuunnitelmien tavoitteisiin
- vaikutus sisältöihin

6. Osaamispisteet

- lähiopetuksen määrä
- muutos toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille

7. Opetussuunnitelmauudistuksen vaikuttavuus ja opettajien kokemukset

- Miten oppilaitoksessa tehdyt ratkaisut ovat vaikuttaneet opetussuunnitelman toimeenpääntöön ja valtakunnallisten tavoitteiden saavuttamiseen?
- opetussuunnitelman toimivuus ja ongelmakohdat
- miten vaikuttaa opetuksen laatuun (osaaminen/oppiminen)
- miten tässä muutoksessa on käynyt
- miten näet tulevaisuuden

Miten kelpoisuusehtojen alentaminen vaikuttaa opetuksen laatuun ja sisältöön?

Alkuperäisilmaisu

”Jos se kohdistuu pelkästään liikunnanopetukseen, ei siinä ole mitään järkeä.”

”Kelpoisuusehtoasiasta ei ole vielä henkilökohtaisesti kokemusta”

”Olen hyvin pettynyt jos se menee läpi.”

Pelkistetty ilmaisu

Kelpoisuusehtojen alentamista ei koeta hyvänä asiana.

Alateema

Heikennys

Alkuperäisilmaisu

”Työkyvyn ylläpidon liikunnan ja terveystiedon opetuksessa teoriatausta pitää olla pedagogilla kunnossa.”

”Me ollaan oikeasti ainuita ihmisiä, jotka ymmärtävät ja joilla on koulutus siihen asiaan.”

”Ei näy hyvänä asiana, sitten tulee variaatiota, millaisessa koulutustaustalla ja miten kukakin sitä toteuttaa, pedagoginen puoli siinä varmaan on kyseenalasta.”

”Nään sen kyseenalaisena miten se pedagogiikka hoidetaan.”

”En nää hyvänä jos se pedagoginen pätevyys ei ole sama kuin liikuntapedagoginen näkemys” ”Ajatuksena hullu jos rakennusinsinööri pitäis nämä aineet sillä tasalla millä itse pystyy pitämään sisällöllisesti”

Pelkistetty ilmaisu

Työkyvyn ylläpidon liikunnan ja terveystiedon opettajana pitää olla henkilö, joka on saanut siihen liikuntapedagogisen koulutuksen.

Alateema

Liikuntapedagogiikka

Yläteema

Ammatillisessa koulutuksessa liikunnanopettajat ovat ainoita henkilöitä, jotka ovat kelpoisia opettamaan uutta oppiainetta, koska heillä on siihen oikea koulutus.